

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника”

ВІСНИК
Прикарпатського університету

Серія
ЕКОНОМІКА

ВИПУСК 11

Івано-Франківськ
Плай
2015

Друкується за ухвалою Вченої ради Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 31 березня 2015 року, протокол № 3.

Редакційна рада:

д-р філол. наук, проф. **В. В. Грещук** (голова ради), д-р філол. наук, проф. **В. І. Кононенко**, д-р істор. наук, проф. **М. В. Кугутяк**, д-р пед. наук, проф. **Н. В. Лисенко**, д-р фіз.-мат. наук, проф. **Б. К. Остафійчук**.

Редакційна колегія:

Романюк Михайло Дмитрович (*головний редактор*) – доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри менеджменту і маркетингу Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника;

Михайлів Галина Василівна (*відповідальний секретар*) – кандидат економічних наук, доцент, заступник завідуючого кафедрою менеджменту і маркетингу Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника;

Баланюк Іван Федорович – доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідуючий кафедрою обліку і аудиту Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника;

Благунов Іван Семенович – доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, декан економічного факультету Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника;

Брич Василь Ярославович – доктор економічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Тернопільського національного економічного університету;

Дмитришин Леся Ігорівна – доктор економічних наук, професор кафедри економічної кібернетики Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника;

Пилипів Надія Іванівна – доктор економічних наук, професор, завідувача кафедрою теоретичної і прикладної економіки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Садова Уляна Ярославівна – доктор економічних наук, професор, завідувача відділом соціально-гуманітарного розвитку регіону Інституту регіональних досліджень НАН України (м. Львів);

Ткачук Ірина Григорівна – доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувача кафедрою фінансів Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника;

Ткач Олег Володимирович – доктор економічних наук, професор, завідуючий кафедрою менеджменту і маркетингу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Якубів Валентина Михайлівна – доктор економічних наук, професор кафедри обліку і аудиту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Рецензенти:

Колот А. М. – доктор економічних наук, професор (Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана);

Нижник В. М. – доктор економічних наук, професор (Хмельницький національний університет).

**Згідно постанови президії ВАК України від 14.04.2010 р. №1-05/3
«Вісник Прикарпатського університету. Серія: Економіка» включений до переліку
наукових фахових видань України.**

ЗМІСТ

Розділ 1. РЕГІОНАЛЬНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Романюк М. Д.

Соціальні диспропорції українського суспільства і соціальна нерівність регіонів України: напрями скорочення та вирівнювання 3

Архістрєв С. І.

Сектор внутрішніх та зовнішніх трансакцій під впливом угоди про асоціацію з ЄС 13

Ткач О. В., Волощук І. А.

Передумови та тенденції розвитку регіональних транспортно-логістичних центрів 19

Дмитришин Л. І., Романків І. М.

Формування системи підтримки прийняття рішень щодо управління стійкістю розвитку економіки регіонів 25

Зварич І. Т., Зварич О. І.

Регіон у системі міжнародних конкурентних відносин 33

Монастирський Г. Л., Стефініч В. В.

Модель управління розвитком громад: модернізаційно-функціональна парадигма 38

Баланюк І. Ф., Сас Л. С., Шеленко Д. І.

Сутність методології та організації наукових досліджень в обліку 43

Васильченко Г. В., Васильченко С. М.

Глобалізація економіки і місцевий економічний розвиток 45

Гречаник Н. Ю.

Конкурентоспроможність регіонів з позицій концепції сталого розвитку 49

Кривенко С. В.

Концептуальні основи інноваційного розвитку соціально-економічних систем 59

Феденчук Я. М.

Модернізація технологій антикризового управління економічним розвитком міста на принципах менеджменту 63

Мартинюк В. П., Хом'як К. А.

Боротьба з тіньовою економікою як пріоритетний напрям зміцнення фінансової безпеки 68

Король В. С.

Теоретичні засади розвитку зовнішньоекономічної діяльності прикордонного регіону 72

Томашевська А. В.

Методичні підходи щодо управління взаємодією на регіональному туристичному ринку 76

Барчук В. П.

Економічний потенціалу регіону: структурний аспект 82

Романюк Т. М.

Соціальні пріоритети регіонального розвитку 86

Розділ 2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВ ТА ГАЛУЗЕЙ ГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ

Якубів В. М.

Організаційно-методичні принципи управління та адміністрування в бізнесі 91

Перєра П. Г., Нестеренко Р. О., Верютіна В. Ю.

Визначення напрямків та умов забезпечення технологічного розвитку промислових підприємств 94

Калантарідіс К., Савченко О. І.

Розвиток Харківської регіональної інноваційної екосистеми та підтримка підприємництва 98

Гнатюк Т. М., Марчук І. Я.

Обліково-інформаційне забезпечення управління якістю прибутку на підприємствах залізобетонних виробів 104

4. *Монастирський Г. Л.* Модернізаційна парадигма управління економічним розвитком територіальних спільнот базового рівня: монографія / Г. Л. Монастирський. – Тернопіль : Вид-во «Економічна думка» ТНЕУ, 2010. – 464 с.

5. *Смроун Р., Гваржени Дж.* Азбука економіки: економічний прогрес і роль держави // Муниципальная экономика. – 2006. – № 1. – С. 2-13.

6. *Свінланд Ерік.* Підходи до адміністративної реформи на місцевому рівні на прикладі Тернопільської області. – Тернопіль. – 2003. – 14 с.

7. Системні рішення Любліна та українських міст у сфері створення сучасного самоврядування. – Люблін, 2010. – 184 с.

8. Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку регіону: монографія / за ред. Н. І. Пилипів, В. В. Стефініна. – Івано-Франківськ: Видавель Віктор Дяків, 2014.

Certainly calls of economic development, which predetermine the features of construction of case development of societies frame. Offered approach in relation to structure of administrative functions at primary territorial level. Grounded, that effectiveness of measures, directed on the improvement of administrative-territorial device, is possible only on condition of application in a process managements complex development of societies of approach which would be based on principles of municipal management, that successfully used in the countries of European Union.

Key words: *society, municipal management, municipal management, local self-government, administrative-territorial reform, resources of local development, function of municipal management.*

Баланюк І. Ф., Сас Л. С., Шеленко Д. І.

СУТНІСТЬ МЕТОДОЛОГІЇ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ОБЛІКУ

Розкрито сутність методології та організації наукових досліджень в обліку. Визначено особливості та напрями наукових досліджень в обліку. Розглянуто пропозиції щодо вдосконалення організації наукових досліджень в сфері бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту.

Ключові слова: *методологія, організація, наукові дослідження, бухгалтерський облік.*

I. Вступ. Зростаюча роль науки в усіх сферах людського життя потребує перегляду підходів до сутності та організації наукових досліджень. Вагомий вплив на рівень життя суспільства мають дослідження в економіці.

Вивчення галузі економічних наук здійснюється в розрізі таких спеціальностей: економічна теорія та історія економічної думки; світове господарство і міжнародні економічні відносини; економіка та управління національним господарством; економіка та управління підприємствами; розвиток продуктивних сил і регіональна економіка; економіка природокористування та охорона навколишнього середовища; демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика; гроші, фінанси і кредит; бухгалтерський облік, аналіз та аудит; статистика; математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці [1]. До кожної із перелічених спеціальностей розроблені паспорти, в яких передбачені: формула спеціальності, напрями досліджень, галузь науки, з якої присуджуються наукові ступені.

Дослідженню питань методології та організації наукових досліджень, у тому числі в економіці, присвячені праці А. А. Вірченко, А. Є. Конверського, Ю. А. Кузьмінського, В. І. Романчикова, В. В. Россохи, А. С. Філіпенко, С. В. Свірко, та ін.

II. Постановка завдання. Серед основних, забезпечуючих складових функціонування будь-якого суб'єкта господарювання є облік його діяльності. Окрім практичного функціонального спрямування, законодавчого регулювання, цей багатогранний процес потребує також певного наукового підґрунтя, що передбачає визначення і напрацювання методологічних та організаційних напрямів його ефективного здійснення шляхом наукових досліджень у цій сфері.

III. Результати. Визначення суті методології та організації наукових досліджень в обліку потребує детального розгляду кожної складової цього поняття: методології, організації, наукових досліджень з урахуванням особливостей об'єкта дослідження.

Український тлумачний словник виокремлює два основних підходи до визначення сутності методології:

– вчення про науковий метод пізнання й перетворення світу; його філософська, теоретична основа;

– сукупність методів дослідження, що застосовуються в будь-якій науці відповідно до специфіки об'єкта її пізнання [2].

Достатньо широким є трактування методології, запропоноване В. І. Романчиковим: “філософське вчення про методи пізнання і перетворення дійсності, застосування принципів світогляду до процесу пізнання і духовної діяльності”, підґрунтям якого є закони діалектики [3, с. 19].

А. С. Філіпенко вважає методологію вченням про способи організації і побудови теоретичної та практичної діяльності людини [4, с. 49]; загальним підходом до здійснення наукового дослідження, що базується на світоглядних позиціях та переважно не конкретизується стосовно об'єкта дослідження [4, с. 18–19].

В. В. Россоха розглядає методологію як сукупність методів, принципів, що застосовуються для вивчення досліджуваного об'єкта з метою отримання достовірної інформації про нього [5, с. 52].

Академічний тлумачний словник української мови пропонує кілька визначень організації. Зосередимо увагу на трактуванні організації як певної дії: “дія за значенням організувати, організовувати і організуватися, організовуватися” [6].

В “Словнику української мови”, окрім наведеного, знаходимо таке визначення організації: “комплекс заходів, зміст яких полягає в координації дій окремих елементів системи” [7].

У Законі України “Про наукову і науково-технічну діяльність” відсутнє тлумачення поняття “наукове дослідження”, однак можна з'ясувати його суть через запропоновані визначення наукової діяльності та наукової роботи:

– наукова діяльність – “інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань”, а основними формами наукової діяльності законотворці вважають фундаментальні та прикладні наукові дослідження;

– наукова робота трактується як “дослідження з метою одержання наукового результату” [8].

У “Словнику української мови”, наукове дослідження використано для означення суті поняття “розвідка” – “наукове дослідження, наукова праця з будь-якого питання” [6].

Відповідно до Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, бухгалтерський облік – “процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень” [9].

Методологія будь-якого дослідження залежить від особливостей досліджуваного об'єкта. Як зазначають Ю. А. Кузьмінський та С. В. Свірко, національна система бухгалтерського обліку включає чотири складові: бухгалтерський облік на підприємствах і в організаціях, бухгалтерський облік в банківських установах, бухгалтерський облік в бюджетних установах та бухгалтерський облік в органах Державного казначейства [10, с. 317].

Формула існуючого паспорту спеціальності 08.00.09 “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” визначена як: “наукова спеціальність, змістом якої є дослідження з методології, методики організації бухгалтерського обліку, аналізу, ревізії та аудиту фінансово-господарської діяльності підприємств” [11].

Наукові дослідження в межах цієї спеціальності запропоновано здійснювати за такими напрямками: загальна теорія бухгалтерського обліку; методологія й організація фінансового та управлінського обліку підприємств різних форм власності; результати господарювання та собівартість продукції (робіт і послуг) підприємства; методологія і організація визначення, обліку та контролю; побудова системи облікової інформації відповідно до міжнародних стандартів; розроблення національних стандартів обліку та нормативів аудиту; уніфікація бухгалтерського обліку, економічного аналізу, оперативного контролю, ревізії та аудиту в різних країнах; звітність підприємства: джерела та методи формування даних (перевірка, обробка та оприлюднення); теорія та методологія економічного аналізу; методологія, методика й організація аналізу господарської діяльності підприємств різних форм власності; методологія, методика й організація контролю фінансово-господарської діяльності підприємств; стандарти та нормативи аудиту й аудиторської діяльності; організація аудиторської діяльності: специфіка формування та функціонування аудиторських служб; методологія й організація зовнішнього та внутрішнього аудиту на підприємствах: специфіка галузей економіки, замовники-користувачі, об'єкти перевірки, планування й організація проведення, вартість послуг, ефективність; аудит фінансової звітності емітентів цінних паперів; бухгалтерський облік, аналіз і контроль формування та використання активів, власного капіталу і зобов'язань; бухгалтерський облік, аналіз і контроль витрат на виробництво; обліково-аналітичні операції, їх стандартизація й уніфікація [11].

На
значен
С. В. С
та вне
вдоско
уточне
– н
щодо з
на “обл
– ф
визнач
дични
них ел
пряма
318].
IV.
та орга
слід ро
ципів,
кового
мован
вивчен
ням йс
го жит

1. П
них нау
www.in
2. У
ресурс
academi

У
місце
баліза
довод.
сучас
ролі :
в еко

Кл
цевий
мож
вість

I.
це об
залеж

На основі проведеного моніторингу зазначеного паспорту, Ю. А. Кузьмінський та С. В. Свірко виокремили існуючі прогалини та внесли пропозиції щодо його змістовного вдосконалення. На їхній погляд, потребують уточнення:

– назва наукової спеціальності, зокрема щодо заміни поняття “бухгалтерський облік” на “облік” з метою його розширення;

– формула спеціальності стосовно чіткого визначення теоретико-методологічних, методичних, організаційних, історичних, структурних елементів наукового дослідження за напрямками обліку, аудиту та аналізу [10, с. 317–318].

IV. Висновки. Таким чином, методологію та організацію наукових досліджень в обліку слід розглядати як сукупність методів, принципів, прийомів, підходів, засад та заходів наукового пізнання щодо комплексного, цілеспрямованого, скоординованого, всестороннього вивчення бухгалтерського обліку, з урахуванням його специфіки як процесу господарського життя.

1. Паспорти до усіх спеціальностей галузі економічних наук / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.inem.lviv.ua/>.

2. Український тлумачний словник / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrainian_explanatory.academic.ru/84596.

3. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / В. І. Романчиков. – К.: ІЗМН, 1997. – 244 с.

4. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / Філіпенко А. С. – К.: Академвидав, 2005. – 208 с.

5. Россоха В. В. Методологія та її роль в сучасних економічних дослідженнях / В. В. Россоха // Агроінком. – 2009. – № 1–4. – С. 50–55.

6. “Словник української мови” в 11 томах (1970–1980) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/orghanizacija>.

7. Український словник АБВУД Lingvo-Online / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lingvo.ua/uk/Interpret/uk-ru>.

8. ЗУ “Про наукову і науково-технічну діяльність” від 13.12.1991 р. № 1977-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1977-12>.

9. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>.

10. Кузьмінський Ю. А. Наукові дослідження в сфері бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту: стан, проблеми і орієнтири / Ю. А. Кузьмінський, С. В. Свірко / Фінанси, облік і аудит. – 2012. – № 20. – С. 315 – 321. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.google.com.ua/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espv=2&ie>

11. Паспорт спеціальності 08.00.09 “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.hduht.edu.ua/Nauka/pasp%2008.00.09.pdf>.

The essence of the methodology and organization of research in accounting has been defined. The features and areas of research in accounting have been determined. Proposals for improving the organization of research in the field of accounting, analysis and auditing have been considered.

Васильченко Г. В., Васильченко С. М.

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ І МІСЦЕВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

У статті досліджуються особливості місцевого економічного розвитку в умовах глобалізації сучасної економіки. Автори статті доводять припущення про те, що глобалізація сучасної економіки призводить до посилення ролі місцевих громад і локальних територій в економічному розвитку регіону та країни.

Ключові слова: глобалізація економіки, місцевий економічний розвиток, конкурентоспроможність регіону, інвестиційна привабливість регіону, території економічного росту.

I. Вступ. Глобалізація світової економіки – це об’єктивний процес, який відбувається незалежно від нашого бажання. Під глобалізаці-

єю економіки сьогодні найчастіше розуміють «різке прискорення інтернаціоналізації усіх сфер суспільного життя (економічного, соціального, політичного, духовного), більш високий ступінь відкритості національних економік, а, отже, інтенсивний взаємний обмін інформацією, людьми, капіталом, товарами, послугами, культурними і духовними цінностями». [1; с. 199] Поняття «глобалізації економіки» не є новим. Термін «глобалізація» першим в науковий обіг ввів американський вчений Т. Левітт у 1983 р. З того часу ця категорія набула значного поширення в науковій літературі, а сама ж глобалізація, як сучасна тенденція світового розвитку, стала предметом широких наукових досліджень та численних